

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

ДОКЛАД

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	653 - 08 - 16
Дата	26 / 05 2016 г.

за първо гласуване на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за ратифициране на Конвенция № 102 на Международната организация на труда за социална сигурност (минимални стандарти), 1952г., № 602-02-18, внесен от Министерски съвет на 11.05.2016г. 14³⁹

Комисията по труда, социалната и демографската политика на редовно заседание, проведено на 25.05.2016г., разгледа и обсъди Законопроект за изменение и допълнение на Закона за ратифициране на Конвенция № 102 на Международната организация на труда за социална сигурност (минимални стандарти), 1952г., № 602-02-18, внесен от Министерски съвет на 11.05.2016г.

В заседанието участваха от Министерството на труда и социалната политика г-жа Иванка Христова, директор на Дирекция „Европейски въпроси и международно сътрудничество“ и г-жа Петя Малакова, началник отдел в Дирекция Трудово право, обществено осигуряване и условия на труд“.

Законопроектът беше представен от г-жа Иванка Христова.

Според мотивите на законопроекта Конвенция № 102 на Международната организация на труда е ратифицирана със закон на 13.06.2008г. Към тази ратификация е приложена декларация, с която Република България поема задълженията, произтичащи от разделите II, III, V, VI, VII, VIII и X. Това са главите свързани с покриване на стандартите за медицински грижи, обезщетения за болест, обезщетения за старост, обезщетения за трудова злополука, семейно обезщетение, обезщетение за бременност, раждане и обезщетение за преживели лица. Ние не се присъединяваме към раздел IV, понеже към онзи момент експертните анализи показват, че нямаме готовност за това т.е. остават непокрити само два стандарта, единият е за обезщетение при безработица, другият – за обезщетение за инвалидност. По същество става дума за това, че към 2008г. нивата на обезщетенията ни при безработица не достигат минималния стандарт на Конвенцията за този вид обезщетения.

През 2013г. е стартирана подготовка за ратифициране на раздел IV от Конвенцията, с оглед на поети ангажименти на МОТ през 2012г. Министерството на труда и социалната политика, заедно с Националния осигурителен институт събира и анализира статистически данни, съотносими със стандарта на този раздел и ги представят на МОТ. Експертите на организацията извършват предварителна оценка на

съотносимостта на стандарта с националните ни нива на този вид обезщетения и оценка на формулата за тяхното определяне.

Според Конвенция 102 покритият риск включва определеното в националното законодателство спиране на доходите, дължащо се на невъзможността защитеното лице да получи подходяща работа, която е способно и готово да изпълни. Посоченото обезщетение се осигурява поне на лицата, които имат завършен правопораждащ период, считан за необходим, с оглед предотвратяване на злоупотреби.

Така очертаният риск, условията за предоставяне на обезщетението и неговите характеристики съответстват на условията за отпускане на обезщетение за безработица по Кодекса за социално осигуряване – според чл. 54а, ал. 1 „Право на парично обезщетение за безработица имат лицата, за които са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" най-малко 9 месеца през последните 15 месеца преди прекратяване на осигуряването и които: имат регистрация като безработни в Агенцията по заетостта; не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България или пенсия за старост в друга държава или не получават пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а или професионална пенсия по чл. 168; не упражняват трудова дейност, за която подлежат на задължително осигуряване по този кодекс, с изключение на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда, или законодателството на друга държава.“

Видно от хипотезата на националната ни норма, условията за придобиване на право на обезщетение при безработица са: лицето да е безработно, който статут се потвърждава от регистрация в Агенцията по заетостта; да е било осигурявано за законодателно определен период срещу риска безработица и да няма други доходи, произтичащи пряко или посредствено от трудова дейност.

Регистрацията в Агенцията по заетостта като безработно лице - съгласно чл. 18 във връзка с чл. 17 от Закона за насърчаване на заетостта, изпълнява предпоставките на Конвенцията за това кои лица могат да са бенефициенти на обезщетения за безработица – „Всеки български гражданин, както и всеки гражданин на друга държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, който търси работа, може да се регистрира в териториалното поделение на Агенцията по заетостта.“ Съгласно чл. 18, ал. 3 от същия закон правата като лица, които търсят работа, могат да упражняват и: чужденците с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България; лицата, на които е предоставено право на убежище; лицата, на които е предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут; лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна; лицата - граждани на трети държави, които са членове на семейство на български граждани или на граждани на държава - членка на Европейския съюз, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария; членовете на семейството на чужденци, получили разрешение за

дългосрочно пребиваване; притежателите на синя карта на ЕС, останали без работа в рамките на три месеца или желаещи да сменят работодателя си.

Търсещите работа лица се регистрират в различни групи, една от които е безработни. Лицата, които са регистрирани като безработни, са длъжни да изпълняват препоръките на трудовия посредник, както и предвидените действия, срокове и график за посещения. Регистрацията на безработните лица се прекратява, освен на други основания, и в случаите, когато:

1. не изпълнят препоръките на трудовия посредник или действията, сроковете и графика за посещения, включени в плана за действие;
2. не се явят на посочените дата и час в писмената покана от поделението на Агенцията по заетостта или в срок три работни дни след тази дата;
3. откажат да приемат предложената им подходяща работа и/или включване в програми и мерки за заетост и обучение за възрастни по този закон, както и в програми и проекти, финансирани със средства от европейски и други международни фондове.

Понятието за подходяща работа е пояснено в § 1, т. 4 от Закона за насърчване на заетостта и е базирано на тълкуването на понятието, дадено от Комитета на експертите по социална сигурност към Съвета на Европа.

Второто изискване по националното ни законодателство – лицето да е осигурявано за определен период срещу риска безработица - съответства на допускането на Конвенцията обезщетение да се осигурява поне на лицата, които имат завършен правопораждащ период, считан за необходим с оглед предотвратяване на злоупотреби.

Третото изискване на националната ни норма – липса на доходи, свързани с трудова дейност – съответства на условието на Конвенцията за спиране на доходите, дължащо се на невъзможността защитеното лице да получи подходяща работа, която е способно и готово да изпълни.

Член 65, параграф 1 от Конвенцията предвижда, че при периодичните плащания размерът на обезщетението, увеличен с размера на всякакви семейни помощи, платими за времетраенето на обхванатия случай, следва да бъде такъв, че по отношение на въпросния период за типичния (стандартния) бенефициент, посочен в таблицата, приложена към настоящия раздел, да се получи най-малко посоченият в тази таблица процент от общия размер на предишните трудови доходи на бенефициента или на лицето, осигурявало издръжката на семейството, и от размера на всякакви семейни помощи, платими на защитеното лице със същите семейни задължения, както типичния (стандартния) бенефициент. Съгласно приложената таблица в Конвенцията минималният размер при безработица трябва да е 45 на сто от предишните доходи, изчислени съгласно изискванията на Конвенцията.

Поемането на ангажименти и по този раздел на Конвенция № 102 на МОТ не би довело до допълнителни разходи за бюджета, тъй като видно от горните предвиждания и при настоящите нива на обезщетения, а следователно – и на осигурителни вноски, минималният стандарт би бил покрит. По същата причина присъединяването и към тази част няма да изисква промени във вътрешното ни законодателство.

В Комисията бяха получени становища на КТ „Подкрепа“ и КНСБ. И двете становища се положителни, като в това на КНСБ се изразява позицията, че България покрива на ръба минималният стандарт по Раздел IV от Конвенцията, което далеч не означава че адекватността на размера на минималното обезщетение за безработица у нас е на висота, която да гарантира достойно съществуване на лицата останали без работа.

В обсъждането народните представители изразиха становището, че приемането на Раздел IV от Конвенция № 102 е добра крачка на Правителството към по-амбициозни мерки за повишаване качеството на осигурителната защита на българските работници и служители. Но и изразиха опасения, свързани с това, че хората, които взимат минималното обезщетение за безработица у нас са се увеличили през последната година. Всеки четвърти от регистрираните безработни взема минималното обезщетение от 154 лв. Това означава, че е осигуряван на минималната работна заплата и взима по 7.20 лева на ден. Обезщетението не е променяно през последните пет години. Размерът остава същия и за 2016 година. Миналата година делът на хората, получаващи минимално обезщетение и бил 23%, а 12% взимат между 150 и 200 лв. месечно. Грубите разчети показват, че срещу 7.20 лв. на ден и 154 лв. на месец, се получава 36.67% от минималната работна заплата. Това означава, че по отношение на националните минимални стандарти има още какво да се направи, така че да се доближат напълно до минималните стандарти по Раздел IV на Конвенцията.

След приключване на обсъждането и проведеното гласуване с резултати:
11 гласа „за“, без гласове „против“ и без гласове „въздържал се“ ,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да подкрепи на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Закона за ратифициране на Конвенция № 102 на Международната организация на труда за социална сигурност (минимални стандарти), 1952г., № 602-02-18, внесен от Министерски съвет на 11.05.2016г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на КТСДП:

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ